

„Czy naprawdę jestem stracona?” – *Pamiętnik narkomanki* Barbary Rosiek

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Mapa myśli
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

„Czy naprawdę jestem stracona?” – *Pamiętnik narkomanki* Barbary Rosiek

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Dlaczego młodzi ludzie zaczynają zażywać narkotyki? Z powodu nudy? Samotności? Smutku? By poczuć się częścią grupy? Barbara Rosiek stwierdziła, że powodem sięgania po nie jest brak miłości. *Pamiętnik narkomanki* nie jest po prostu kolejną książką, jedną z wielu, które poruszają problem uzależnień. To pierwsza książka na ten temat. Od niej wszystko się zaczęło.

Twoje cele

- Nazwiesz emocje narratorki *Pamiętnika narkomanki* Barbary Rosiek.
- Wyjaśnisz, jaki jest wpływ formy na odbiór tekstu.
- Opiszysz język *Pamiętnika narkomanki*.
- Ocenisz postawę narratorki.

Przeczytaj

W latach 60. XX wieku w Polsce uzależnienie od narkotyków nie było jeszcze uznawane za chorobę. Nie istniała społeczna świadomość zagrożeń płynących z częstszych kontaktów z tymi używkami. Przyjmowanie narkotyków oznaczało przynależność do subkultury hippisów, co wiązało się z nowymi koncepcjami wolności, twórczego, wyzwolonego życia oraz tworzenia alternatywnego społeczeństwa. Dopiero pod koniec dekady, po fali studenckich protestów w 1968 roku, pojawiły się pierwsze statystyki dotyczące problemu narkomanii.

Dwór w Głoskowie, obecnie MONAR.

W latach 70. problem stał się na tyle poważny, że zaczęły powstawać pierwsze ośrodki, w których podejmowano próby leczenia uzależnionych. Najważniejszym i najbardziej znanym z nich był MONAR prowadzony przez Marka Kotańskiego od 1978 roku.

Źródło: Aneta Lazurek, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Do lat 80. PRL-owska władza unikała tematu narkotyków w debacie publicznej. Marginalizowanie problemu przyczyniło się tylko do jego spotęgowania. W 1981 roku grupa warszawskich licealistów napisała „List otwarty w sprawie narkomanii”. W trzy dni zebrali pod nim ponad półtora tysiąca podpisów. Skierowano go do Sejmu, Rady Państwa, [KC PZPR](#). Wysłano go także do premiera, kilku ministrów i przekazano redakcji większych gazet. To właśnie dzięki listowi młodych ludzi problem przeniknął do dyskursu publicznego.

W stosunku do lat 70. liczba narkomanów w Polsce wzrosła czterokrotnie, co zmusiło rząd do podjęcia działań. W 1985 roku uchwalono ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii. W tym też roku ukazał się *Pamiętnik narkomanki* Barbary Rosiek. Książka stała się bestsellerem i do

dziś jest czytana przez kolejne pokolenia. Była to pierwsza w Polsce książka na temat narkomanii i narkotyków. Rok wcześniej w „Gazecie Młodych” ukazywała się, w odcinkach, relacja Christiane F. zatytułowana *My, dzieci z Dworca Zoo*, jednak jako druk zwarty wyszła w 1987 roku. Z perspektywy dzisiejszego czytelnika *Pamiętnik narkomanki* może wydawać się książką naiwną. Zastanawiać może przebieg inicjacji narkotykowej i dostępność używek. Niemniej autorka dość wiernie przedstawia realia tamtych czasów. W połowie lat 80. książka szokowała autentycznością. Stała się przyczynkiem do publicznej dyskusji o problemie narkomanii wśród młodych ludzi w Polsce.

O autorce

Barbara Rosiek urodziła się w 1959 roku w Częstochowie. Wychowywała się w rodzinie, w której ojciec miał problem alkoholowy, co zdeterminowało całe późniejsze życie pisarki. W 1985 roku wydała *Pamiętnik narkomanki* dokumentujący jej walkę z uzależnieniem. Książka stała się bestsellerem, a Barbarze Rosiek udało się wygrać z nałogiem. Ukończyła studia psychologiczne i poświęciła się pomocy innym. Jest autorką kilkunastu książek; pisała przede wszystkim prozą, ale znane są także jej wiersze. W wielu utworach poruszała temat walki z uzależnieniem od narkotyków i alkoholu. Zmarła w 2020 roku.

Barbara Rosiek, <i>Pamiętnik narkomanki</i>
[fragmenty]
21 marca 1973 roku
22 marca
25 marca
3 kwietnia
12 kwietnia
16 kwietnia
25 czerwca
26 czerwca
17 lipca
31 lipca
1 września
6 września

8 września
10 czerwca
25 czerwca
1 lipca
15 lipca
27 lipca
20 sierpnia
1 września
1 stycznia 1975 roku
20 maja
23 maja
2 września
2 grudnia
17 stycznia
17 lutego
18 lutego
20 lutego
26 lutego
15 sierpnia
11 października
20 października
15 listopada
20 grudnia 1977
22 lutego
27 lutego
28 lutego
3 marca
2 maja
3 maja

25 czerwca

13 września

2 listopada

27 lutego

10 maja

20 czerwca

25 czerwca

Słownik

dziennik

gatunek piśmienniczy obejmujący wiele form zapisków prywatnych, nie poddanych szczególnemu zamysłowi kompozycyjnemu, lecz ułożonych chronologicznie, na ogół z podaniem dat dziennych ich powstania, i prowadzonych systematycznie przez długi okres

KC PZPR

organ kierowniczy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w latach 1948–1990

pamiętnik

w rozumieniu wywodzącym się z XVII i XVIII w. (ukształtowanym zwłaszcza we Francji, stąd „memuary”), opowiadanie z osobistego punktu widzenia i z pewnego dystansu czasowego o faktach przeżytych przez autora. Ma charakter zapisu dokumentalnego utrwalającego obyczaje, stosunki polityczne, społeczne, kulturalne (L. de Saint-Simon), koncentruje się na opisie własnych losów autora lub jest wyznaniem jego przeżyć wewnętrznych (św. Augustyn, J.J. Rousseau). Opis pamiętnikarski był znany w starożytności (Cezar); jako gatunek łączący elementy faktograficzne z artystyczno-literackimi został ukształtowany w renesansie; termin używany od XVIII w.

weryzm

(wł. *verismo*) – kierunek w literaturze, muzyce i sztuce włoskiej końca XIX wieku, będący odmianą naturalizmu; w literaturze nadający fikcji artystycznej pozory całkowitego autentyzmu, postulujący wierne odtwarzanie rzeczywistości, prawdę, realizm

Mapa myśli

Polecenie 1

Określ emocje i uczucia bohaterki na podstawie cytatów zawartych w mapie myśli.
Wpisz je w pomarańczowe pola.

Polecenie 2

Przeanalizuj swoje odpowiedzi. Podaj, jakie emocje i uczucia najczęściej towarzyszą bohaterce, pozytywne czy negatywne? Uzasadnij swoją odpowiedź.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z poniższymi fragmentami tekstu *Pamiętnika narkomanki* Barbary Rosiek. Jakie refleksje i emocje towarzyszą kolejnym urodzinom autorki? Zredaguj notatkę w punktach.

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Scharakteryzuj główną bohaterkę *Pamiętnika narkomanki*. Opisz zachodzące w niej zmiany.

Ćwiczenie 6

Przeredaguj zapis z dowolnego dnia tak, by narrator był trzecioosobowy. Wyjaśnij, jaki jest wpływ formy tekstu na jego odbiór przez czytelnika.

Ćwiczenie 7

Napisz, jak oceniasz postawę i zachowanie głównej bohaterki *Pamiętnika narkomanki*.

Ćwiczenie 8

Wyjaśnij, jakie kontrowersje wzbudzają (lub mogą wzbudzać) teksty literackie, w których opisywane są historie narkomanów i narkomanek.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: „Czy naprawdę jestem stracona?” – *Pamiętnik narkomanki* Barbary Rosiek

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania;

6) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.) oraz określa ich funkcje w tekście;

7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

3) rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);

5) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne. Uczeń:

- opisuje emocje bohaterki *Pamiętnika narkomanki*,
- charakteryzuje język powieści i jego wpływ na kształtowanie świata przedstawionego,
- wskazuje cechy dziennika jako gatunku literackiego,
- formułuje argumenty w dyskusji na temat postawy bohaterki powieści.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- odwrócona klasa;
- dyskusja za i przeciw;
- z użyciem e-podręcznika.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Przygotowanie do zajęć. Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Czy naprawdę jestem stracona? – *Pamiętnik narkomanki* Barbary Rosiek”. Następnie prosi uczniów o zapoznanie się z fragmentem prozy w e-materiale: *Pamiętnik narkomanki*. Uczniowie powinni utwór przeczytać i przygotować się do jego omówienia: przygotować wstępne informacje, które pozwolą umiejscowić tekst w kontekście biograficznym, zwrócić uwagę na formę tekstu. Nauczyciel prosi również o wykonanie ćwiczenia nr 1 w sekcji „Sprawdź się”.

Faza wprowadzająca:

1. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: nauczyciel pyta o wrażenia uczniów po przeczytaniu fragmentów *Pamiętnika narkomanki*. Uczniowie dzielą się swoimi refleksjami.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z multimedium.** Uczniowie pracują w parach. Zapoznają się z multimedium w sekcji „Mapa myśli”. Następnie analizują treść zadania: 1. Określ emocje i uczucia bohaterki na podstawie cytatów zawartych w mapie myśli. Wpisz je w pomarańczowe pola, dyskutuj i zapisuj wnioski. Wybrane grupy omawiają swoje rozwiązanie i spostrzeżenia na forum klasy.
2. Następnie podsumowują pracę z multimedium, wykonując polecenie: Przeanalizuj swoje odpowiedzi. Wskaż, jakie emocje i uczucia najczęściej towarzyszą bohaterce, pozytywne czy negatywne? Uzasadnij swoją odpowiedź.
3. Uczniowie, nadal pracując w parach, rozwiązują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”; warto zwrócić uwagę na ciekawe ćwiczenie 6, które można zamienić w debatę.
4. W ostatniej części tej fazy lekcji nauczyciel otwiera dyskusję nad następującą kwestią: jakie dostrzegacie kontrowersje natury moralnej związane z literaturą, w której opisywane są historie narkomanów i narkomank? Czy tego typu książki można uznać za moralnie obojętne? Uczniowie przez chwilę zastanawiają się, gromadzą argumenty, naradzają się w parach, a następnie przystępują do dyskusji.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel zadaje pytania podsumowujące, np. Jakie emocje dominowały u narratorki *Pamiętnika narkomanki*? Jaka była postawa Barbary Rosiek? Jaki jest język *Pamiętnika narkomanki*
2. Na zakończenie nauczyciel dokonuje oceny pracy wylosowanej grupy. Prosi o samoocenę uczniów dotyczącą współpracy w zespole oraz wykonanego zadania. Dokonuje oceny pracy wybranych uczniów.

Praca domowa:

1. Napisz, jak oceniasz postawę i zachowanie głównej bohaterki *Pamiętnika narkomanki*. Zadanie dodatkowe, dla chętnych: Obejrzyj film *Że życie ma sens* (2000) w reżyserii Grzegorza Lipca. W trakcie seansu zapisuj, jakie emocje ci towarzyszą. Opisz emocje, które pojawiły się już po obejrzeniu filmu.

Materiały pomocnicze:

- Ryszard Handke, *Alfabet kultury w lekturze tekstu literackiego*, w: *Metodyka literatury*, tom 2, wybór i oprac. J. Pachecka, A. Piątkowska, K. Sałkiewicz, Warszawa 2002.
- Michael Gossop, *Narkomania. Mity i rzeczywistość*, Warszawa 1993.
- *Słownik języka polskiego*, Warszawa 2016.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedialną „Mapę myśli” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.